

Jei Lietuvos žvejai galėtų gaudyti žuvį tik Baltijos jūroje, birželio 12 dieną Lietuvos parduotuvių ir turgų žuvies skyriai jau turėtų būti tušti. Žuvų kiekis Baltijos jūroje nespėja atsikurti.

Ruošiama Baltoji knyga

Baltąją knygą, išdiskutuotą Europos Parlamente, išverstą į visas ES valstybių kalbas, Europos Komisija planuoja paskelbti iki liepos vidurio. Vienas iš svarbiausių šios knygos skirsnių, kaip kalbama, yra skirtas žvejybos politikai. Apie šią knygą, nubrėžiančią ūkininkavimo Baltijos jūros regione politiką 2013–2017 metais, Lietuvos žvejybos sektoriuje dar mažai girdėję ne tik Lietuvos verslininkai, bet ir valdininkai.

„Principus žinau, bet dėl krūvos darbų neturiu kada kompetentingai atsakyti. Baltojoje knygoje kalbama ir apie žuvininkystės reformą, kuri numatyta artimiausiu finansiniu laikotarpiu“, – šykščiai „Economika.lt“ klausimą pakomentavo Žemės ūkio departamento prie Žemės ūkio ministerijos direktorius Darius Nienius. „Baltojoje knygoje reikalaujama siekti tvarios žuvininkystės, kad būtų užtikrintas pagaunamų ir besiveisiančių žuvų balansas“, – kiek patikslina Lietuvos gamtos fondo gamtosaugos specialistas Robertas Staponkus. Daugiau jokių žinių, išskyrus tai, kad padėtis Baltijos jūros žuvininkystės ūkyje ir žvejybos sektoriuje turėtų kelti nerimą. Tai pripažįsta visi pašnekovai.

Praėjusią savaitę Lietuvos gamtos fondas išplatino pranešimą: jei Lietuvos žvejai galėtų gaudyti žuvį tik Baltijos jūroje, birželio 12 dieną Lietuvos parduotuvių ir turgų žuvies skyriai jau turėtų būti tušti. Žuvų kiekis Baltijos jūroje nespėja atsikurti. Maža to, tai jau pasaulinė problema, o ypač sparčiai nyksta stambios jūrų žuvis, kurios ilgai auga ir vėlai bręsta. Todėl jau trimituojamas aliarmas ir dėl tokios, atrodo, amžinos verslinės žuvies kaip tunas – neatmetama, kad po 5–10 metų jis gali apskritai išnykti nuo prekystalių.

Reguliuoja kvotomis

Dar prieš keletą dešimtmečių žvejybos verslas gyvavo pagal principą „pasisekė–nepasisekė“. Tai paaikšdavo tik ištraukus tinklą ar tralą. Šiandien technologijos suteikia visas galimybes verslinei žvejybai ir jokių – žuvims. Revoliucingojo prietaiso vardas – echalotas. Jis rodo viską: žuvų sankaupas, plaukimo kryptį, todėl žvejai žino, kaip tinklą užtempti, kad viską susemtų. Su echalotu nepakovosi, nes tai niekam tiesiogiai nekenkianti nuolat aštrėjančios žvejybos kompanijų konkurencinės kovos priemonė. Vadinasi, reikia riboti laimikius, o tai įmanoma tik nustatant žvejybos Baltijos jūroje kvotas. Pasak R. Staponkaus, anksčiau kvotų nustatymas buvo veikiau politikos sritis, tačiau pastaruoju metu daugiau paisoma mokslininkų rekomendacijų.

„Džiugu, kad tokios priemonės jau duoda rezultatų – baigia atsigauti beveik išnykusios menkės“, – sako jis.

Tam pritaria Tomas Zolubas, Žuvininkystės tarnybos Žvejybos Baltijos jūroje reguliavimo skyriaus vedėjas: „Pastaruoju metu rytinių menkių ištekliai yra visiškai atsikūrę; vakarinių, kurių Lietuvoje visada buvo mažiau, būrys irgi atsigauna.“ Todėl, anot jo, jau antri metai menkių žvejybos kvotos Lietuvoje didinamos po 15 procentų. Vis dėlto ne visi tokiomis permainomis džiaugiasi.

„Atsigavo menkės – nyksta šprotai ir strimėlės, kitos smulkios žuvys, nes tai menkių maistas. Bijau, kad Baltijos jūra po metų kitų neliktų menkių jūra“, – perspėja Vakarų Lietuvos žvejų ir perdirbėjų konfederacijos direktorius ir žvejybos UAB „Banginis“ direktorius Algirdas Aušra. Anot jo, per pastaruosius trejetą metų šprotų – Lietuvoje pastaruoju laikotarpiu gausiausiai pagaunamų žuvų – kvotos sumažėjo 64 proc. (vien šiemet – 24 proc.). Šiemet 15 proc. sumažintos ir strimėlių kvotos. T. Zolubas tarsteli, kad Tarptautinė jūrų tyrinėjimo tarnyba būtų linkusi menkių kvotą padidinti dar labiau – kitais metais 1,6 karto, dar kitais – 1,7 karto. Mat šios žuvys minta pelaginėmis, prie kurių priskiriami mūsų žvejų mėgstami šprotai ir strimėlės. A. Aušros nuomone, menkių žvejybai būtų metas labiau atleisti vadžias. Nes dabar jos, negaudamos pakankamai maisto, plaukioja liesos. Dar pora metų – ir jas ims pulti ligos, epidemijos, paskui lauksime keletą metų be žuvies, kol kokia nors rūšis natūraliai pradės atsigauti. „Žvejys – irgi gamtos dalis. Kodėl niekas to nenori pripažinti? Naujoji Europos komisarė nori viską tik saugoti“, – piktinasi verslininkas.

Laivų vis mažiau

Mažėjant žuvų, pelnu gali džiaugtis ne visos įmonės. Vadinas, jų turi mažėti ir mažėja. Į tai nukreipta ir ES politika. Prieš subyrant Sovietų Sąjungai, Lietuva turėjo daugiausia tolimojo

plaukiojimo žvejybos tralerių Europoje – apie 120. Dabar jų nelikę nė 20, bet jais sugaunama per 90 proc. visų Lietuvos žvejų sugaunamų žuvų. Pasak R. Staponkaus, jie gaudo daugiausia prie Afrikos, Australijos, Pietų Amerikos krantų, taip pat prie Grenlandijos ir Svalbardo salyno. Nuo 2004 metų, kai Lietuva tapo ES nare, 45 proc. sumažėjo priekrantės žvejų. Prie to pirmiausia prisidėjo ES žuvininkystės fondo lėšos, kuriomis buvo finansuojami priekrantės žvejai, paliekantys savo verslą. Tiesa, jiems niekas nedraudžia apdoroti žuvį. R. Staponkaus nuomone, priekrantės žvejų jau labai nemažės, nes pakeitus ES išmokų skaičiavimo metodiką jos sumažėjo perpus. Dabar tarp likusiųjų nekyla konfliktų dėl plotų. Maža to, Žuvininkystės tarnyba šiemet priekrantės žvejams nusprendė nenustatyti menkių kvotų – kiek pagavai, tiek tavo. ES fondo lėšomis gali naudotis ir verslą paliekančios įmonės. Iš dalies, matyt, dėl to nuo 60 iki 32 sumažėjo tralerių, išplaukiančių į Baltijos jūrą. Užtat juos valdančios likusios 16 žvejybos įmonių gali stiprėti – pavyzdžiui, anksčiau kiekvienas laivas galėdavo pagauti iki 45 t menkių, o dabar ši kvota jiems padidinta iki 140 tonų.

Žaliava ar prekė?

Nepaisant visų ekologinių ir ekonominių bėdų jūroje, žuvies perdirbimo pramonė klesti ir garsina Lietuvą. „Glosto savimeilę Italijos, Kipro parduotuvėse matoma ir populiarūs mūsų „Vičiūnų“, „Norvelitos“ produkcija – silkės, krabų lazdelės“, – šypsosi R. Staponkus.

Ko nepagauna Lietuvos žvejai, perdirbimo įmonės importuoja iš Norvegijos, kai kurių kitų Šiaurės Europos šalių. Didelė dalis jos, importuotos, lieka. Skirtingai negu latviai ir estai, kurie nesibodi ir šprotų, strimėlių, lietuviai elgiasi kaip solidūs biurgeriai – daugiausia dairosi į stambiausias, už kurias dažnas nešykšti ir plačiau atverti pinigine. Tik mažytė smulkmės dalis patenka ant lietuvių stalo. O didžiuma keliauja į Daniją – pusvelčiui parduodama žuvies miltų ir pašarų gamykloms, už kurių produkciją mūsų žuvis augintojai jau sumoka dešimteriopai brangiau. Populiariosios lašišos, į Lietuvą atvežamos iš Švedijos, irgi maitinamos daniškais pašarais, kurių kilmė – Lietuvos žvejų pagautos žuvelės.

Žuvis gaudo žveją

Parašė Kazimieras Šliužas

Ketvirtadienis, 30 Birželis 2011 17:16

[Ekonomika.lt](#) - portalas, skirtas lietuviškosios rinkos produktų kainų bei dėl to besikeičiančių
lyderių, šaltinių, statistika, laisvosios rinkos produktų kainų bei dėl to besikeičiančių